

Årsmelding Gudbrandsdalsmusea AS 2009

Generell administrasjon og fornying

Gudbrandsdalsmusea AS er etablert som et nonprofit AS. *Det vil si at et eventuelt overskudd skal genereres inn i driften og kan ikke tas ut i form av utbytte.* Selskapet er eid av de ni kommunene i Nord- og Midt-Gudbrandsdalen (Lesja, Dovre, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Nord-Fron, Sør-Fron og Ringeby), samt sju private stiftelser (Stiftelsen Ringeby Prestegard, Dale-Gudbrands Gard, Gudbrandsdal krigsminnesamling, Senter for bygdekultur AS, Lom bygdamuseum, Lesja bygdemuseum, Vågå historielag, Stiftelsen Norsk Fjellmuseum. I tillegg er inngått avtale med de tre kommunene i Sør-Gudbrandsdalen i forhold til drift av Folkemusikkarkivet for Sør-Gudbrandsdal (Øyer, Gausdal og Lillehammer). Museet ledes av et bredt sammensatt styre, bestående av sju personer. Personene er valgt ut fra faglige kvalifikasjoner sentrale for museets utvikling. Styret har den foreskrevne kjønnsballanse.

Gudbrandsdalsmusea AS ble etablert i juni 2008, men virksomhetsoverdragelsen av de innkonsoliderte avdelingene og deres tilsatte skjedde først ved årsskiftet 2008/09. 2009 var slik det første ordinære driftsåret for Gudbrandsdalsmusea. Det ble i tillegg i 2009 arbeidet videre med ytterligere konsolidering knyttet til Folkemusikkarkivet for Sør-Gudbrandsdal, Senter for bygdekultur, samt både Pilegrimssenter og Oppland fylkes tusenårssted på Dale-Gudbrands Gard, Hundorp.

Gudbrandsdalsmusea AS har vedtektsfestet en desentralisert struktur. Dette for å sikre tilstedeværelse og god lokal forankring. Innenfor disse rammene søker museet å etablere utviklende og gode fagmiljø, dels med egne tilsatte, dels gjennom samlokalisering med andre relevante miljø innen natur- og kulturhistorie.

Personalmessig var 2009 et utfordrende år, med en 100% stilling dels i sykemelding, dels i vakanse, samt daglig leder stilling dels sykemeldt, dels besatt i redusert stilling ved konstituering av stedfortreder etter at tidligere daglig leder fratradte stillingen i september. Ved årsslutt var både daglig leder stilling og 100% stilling som museumskonsulent besatt gjennom nyrekruttering.

Gjennom konsolideringene i 2008 og 2009 (inkludert de med effekt fra 2010), har Gudbrandsdalsmusea AS en fagstab på 12 personer (7,7 årsverk). Målet med konsolideringen har ikke vært å drive de tidligere selvstendige enhetene uforandret som før, men derimot å strukturere staben og arbeidet slik at driften blir mer rasjonell, at det frigjøres ressurser til faglig arbeid innen formidling og samlingsforvaltning, samt at Gudbrandsdalsmusea AS fremstår som en samlet og enhetlig institusjon. Med dette som bakgrunn er det i 2009 satt i gang et arbeid med omstrukturering av virksomheten, hvor den enkelte ansatt får et mer avgrenset fagområde, men samtidig ansvar for dette fagområdet innen hele regionen. Dette gir bedre mulighet for faglig utvikling, større grad av lik praksis i hele museumsorganisasjonen, samt mulighet for deltakelse i regionale og nasjonale nettverk.

Gudbrandsdalsmusea AS har som en del av arbeidet med å skape en helhetlig museumsinstitusjon utarbeidet en felles grafisk profil for museumsenheten, samt startet opp arbeidet med en felles internettside. I forhold til sistnevnte er det lagt vekt på unviersell utforming og høy grad av brukervennlighet. Dette både for publikum, men også for museets egne tilsatte som skal stå for oppdateringene.

Det har i 2009 vært arbeidet videre med konsolidering av flere enheter inn i Gudbrandsdalsmusea. Dette vil gi både en større personalressurs og en bedre forankring i de ni kommunene. Dette arbeidet vil avsluttes første halvår 2010. Nye konsolideringer nå, vil imidlertid kreve tilsvarende økte tilskudd fra stat, fylke eller kommuner.

Formidling

Gudbrandsdalsmusea AS har et stort fokus på formidling. Som et ledd i den nevnte omorganiseringen har vi omdisponert en av våre tilsatte til å få et overordnet regionalt ansvar for formidlingen i alle ni kommunene. I 2009 har barn/unge stått i fokus, dette gjennom en bevist satsningen i forhold til Den kulturelle skolesekken. Museet har bidratt både ved å selv lage nyproduksjoner knyttet til museets satsingsfelt (fjell og utmark), men også i forhold til arbeid med mer overordnede strukturer. Sistnevnte gjennom aktiv kommunikasjon mot kulturarvprodusenten ved Oppland fylkeskommune. GM mener at museene har vært gitt for lite rom til påvirkning i forhold til DKS og har arbeidet med å bedre dette, noe vi sammen med de andre museene nå synes å ha lykkes med.

Museet har også tatt initiativet til et regionalt skoleforum for å sikre en bedre ressursutnyttelse og et mer komplett tilbud til skolene i regionen. I dette forumet deltar foruten Gudbrandsdalsmusea/Norsk Fjellmuseum også i Nasjonalparker, Norsk villreinsenter, Verdiskapningsprogrammet for kulturminner og Oppland fylkeskommune.

Museet har i 2009 bidratt til etablering av ny basisutstilling ved museets avdeling i Vågå, samt flere temporære utstillinger i løpet av året (dels som del av kulturminneåret).

Forvaltning

Gjennom konsolideringer, disponerer nå Gudbrandsdalsmusea AS en samling bestående av 49 hus, rundt 7 000 gjenstander, 140 000 foto, 1 800 bånd (musikk), 7 500 noter og 650 privatarkiv. Ved innlemmelse i Gudbrandsdalsmusea AS var registeringsgraden varierende. Museet har dels videreført, dels startet opp arbeidet med registrering i Primus (gjenstander og foto), Asta (arkiv) og Fiol (musikk og noter). Dette er gjort gjennom bruk av egenkapital og ekstra tilskudd fra vertskommunene. Museet ser det som svært viktig at dette arbeidet videreføres. Dette både for at samlingene skal få en forsvarlig registrering, i forhold til tilgjengelighet for brukerne og i forhold til å bevare den opparbeidede kompetansen i museet. Dette vil imidlertid kreve ekstern med finansiering fra 2011.

Gudbrandsdalsmusea har som et regionmuseum ansvar for å dokumentere ikke bare den fjerne fortid, men også den nære historie og samtid. Dette har det så langt vært liten kapasitet til. Skal museet innfri sine oppgaver, ser en behov for en målrettet nyinnsamling av foto, lyd og film, samt arkiv, som viser samtidens forhold. Dette vil kreve ressurser utover det museet disponerer i dag.

Indre bygningsvern (Vedlikeholdsrapport)

Gudbrandsdalsmusea AS har et faglig ansvar for 49 bygninger knyttet til våre friluftsmuseer. Vedlikeholdsnivået varierer, men på flere av tunene er det store etterslep. Med dette som bakgrunn har Gudbrandsdalsmusea AS, Oppland fylkeskommune og vertskommunene gått inn i et spleiselag og avsatt totalt kr 1,8 million til ekstraordinært vedlikehold i 2009 - 2011. Dette vil bedre situasjonen, men alle bygninger vil fremdeles ikke ha et akseptabelt vedlikeholdsnivå etter dette løftet. Museet har gjennomført en prioritering mellom de ulike bygg og må vurdere en nedtaking og bortpakking av skadde bygninger som det ikke finnes ressurser til å sette i stand. Ordinært vedlikehold påhviler primært eiersiden og dekkes ikke av

Gudbrandsdalsmusea AS, dette er noe av årsaken til at et tilfredsstillende vedlikehold ikke blir utført. Museet har i dag ikke økonomiske ressurser til å kunne påta seg dette ansvaret.

Kulturelt mangfold

Museet har prioritert å tydeliggjøre det samiske perspektivet, både i forhold til basisutstillingen om villreinfangst og i forhold til de tilhørende formidlings/kulturelle skolesekk prosjektene.

I arbeidet med etableringen av Pilegrimssenteret på Dale-Gudbrands Gard, er hovedtema for formidlingen/satsningen "Respektfulle møter mellom mennesker". Her er mangfoldsperspektivet sentralt.

Økonomi

Etter konsolideringen i 2008, fikk Gudbrandsdalsmusea AS en økt statlig overføring på kr 1 million. I tillegg økte fylkeskommunen sitt tilskudd med 290 000,- og kommunene med 840 000,-. Totalt økning i ramme, kr 2 130 000,-.

Konsolideringen innebar imidlertid en overgang fra IKS til AS, noe som medførte en kostnadsøkning på ca 250 000,- i form av bortfall av mva-kompensasjon (knyttet til drift). I forhold til investeringer i bl.a. nye utstillinger vil tapet være enda mer merkbart.

Ved konsolidering av ni (inkl to pågående prosesser) tidligere selvstendige institusjoner, var det ikke reelt mulig å rekruttere en daglig leder fra en av disse. Det ville ha skapt for mye støy. En valgte derfor, som de fleste andre konsoliderte enheter, å rekruttere ny daglig leder eksternt. Dette innebar en kostnadsøkning på 700 000,- knyttet til lønn og sosiale utgifter. I tillegg kommer kontorleie, kjøregodtgjørelse, datadrift m.v. ca 100 000,-.

Konsolideringen innebærer også en økning i driftskostnadene, da de nye enhetene brakte med seg kostnader knyttet til lønn og pensjon, strøm, forsikring, omvisertjenester m.v. Totalt beløp disse seg til ca kr. 1 300 000,-. Konsolideringen har for Gudbrandsdalsmusea AS sitt vedkommende, slik sett resultert i en reduksjon av handlingsrommet, fremfor en bedring i økonomi som igjen ville gjort museet i stand til å ta den samfunnsrollen som en i følge Stortingsmelding 49, 2009, er ment å skulle ha.

Gudbrandsdalsmusea AS har selv tatt grep for å bedre sin økonomiske situasjon. Kostnadene er kritisk gjennomgått for å finne steder hvor det kan kuttes. Innsparinger er gjort gjennom bytte av telefonløsninger, løsninger for nettsider og grafiske arbeider. Mer av grafisk arbeid, samt regnskapsførsel gjøres også internt. Den fulle effekten av dette vil en ikke se før enn i 2010 og 2011. Innsparingene dekker imidlertid ikke opp de uinndekkede kostnadene.

Det bør vurderes om enda mer av det arbeidet som i dag settes ut eksternt kan gjøres rimeligere internt. Det vil i så tilfelle kreve nytilsetninger, med de økte kostnader/risiko dette innebærer.

Museet har fremdeles store kostnader knyttet til datadrift, herunder Primus og Asta. Dette er vanskelig å gjøre noe med, all den tid dette er nasjonalt standardiserte programmer uten alternativer og hvor løsningene for små og mellomstore museer er uforholdsmessig dyr i forhold til ved de større museene. Årsaken til denne skjevheten er at de små museene ofte har desentraliserte løsninger og flere deltidsstillinger. Dette er forhold som ikke kan endres på kort sikt, men hvor museet bør ha en strategi ved nyrekruttering etter naturlig avgang.

Museet har 2009 prioritert mye av sine midler i forhold til formidling. Dette ut fra en bevisst strategi om å vise tilstedeværelse i regionen, samt innfri statens forventninger til aktiv samfunnsdeltakelse.